

Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Кафедра педагогіки початкової освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ _____ ” _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основний музичний інструмент

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Галузь знань _____ 01 «Освіта» _____
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність _____ 013 «Початкова освіта» _____
(шифр і назва спеціальності)

Факультет _____ Педагогічний _____
(назва факультету)

Івано-Франківськ – 2019 рік

Робоча програма **Основний музичний інструмент**
для магістрів за напрямом підготовки 013 «Початкова освіта»,
спеціальністю «Початкова освіта».

Робоча програма складена кандидатом педагогічних наук, доцентом
кафедри педагогіки початкової освіти **Липою І.Ю.**

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри педагогіки початкової
освіти (протокол № 1 від 28 серпня 2019 р.)

Завідувач кафедри _____ **Оліяр М.П.**
підпис прізвище, ініціали

Затверджено науково-методичною радою педагогічного факультету
(протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.)

Голова науково-методичної ради
педагогічного факультету _____ **Кондур О.С.**
прізвище, ініціали

Директор / Декан _____ **Кондур О.С.**
підпис прізвище, ініціали

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна
	Напрямок підготовки 013 Початкова освіта	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): Початкова освіта	Рік підготовки:
Змістових модулів – 2		2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: анотація до твору зі слухання музики		Семестр
Загальна кількість годин – 90		3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції
		12 год.
		Практичні, семінарські
		18 год.
		Індивідуальні заняття
		-
		Самостійна робота
		60 год.
Індивідуальні завдання:		
-		
Вид контролю: екзамен		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30:60 (33% : 67%)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: підготовка студентів до виконавської музично-інструментальної діяльності на уроках музичного мистецтва у початковій школі та в позакласній музично-виховній роботі.

Завдання навчальної дисципліни: дати студентам знання специфіки виконавської діяльності учителя музичного мистецтва у початковій школі, розкрити методологію її реалізації; забезпечити професійну практичну підготовку майбутніх педагогів до здійснення естетичного виховання учнів засобами інструментальної музики; спонукати до подальшої самоосвіти та вдосконалення власної музично-інструментальної практики.

Основний музичний інструмент вирішує поставлені завдання за умови нерозривної єдності та взаємодії з суміжними науками: естетики, фізіології й анатомії людини, психології, педагогіки, музичної педагогіки, основ педагогічної майстерності, мистецтвознавства, музикознавства, теорії та методики музичної освіти, мовознавства, методики музичного виховання, практикуму шкільного репертуару, хорознавства, хорового класу, елементарної теорії музики і сольфеджіо, історії музики, постановки голосу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- виховні і освітні функції музичного мистецтва;
- концептуальні засади сучасної системи музичного виховання дітей;
- мету, завдання, особливості програми «Музичне мистецтво» для учнів 1-4 класів загальноосвітніх шкіл;
- вимоги до інструментальної підготовки вчителя музичного мистецтва у початковій школі;
- музичний матеріал зі слухання, рекомендований програмою «Музичне мистецтво» для початкової школи;
- методику поетапного розучування творів для слухання музики, особливості роботи над звуком, ритмом, динамікою, шляхи подолання технічних труднощів;
- етапи проведення слухання музики і методику їх реалізації на уроках музичного мистецтва;
- план написання анотацій до музичного твору зі шкільного репертуару;
- особливості акомпанементу до дитячого вокального, хорового та інструментального виконання;
- художньо-педагогічні критерії добору й оцінки музичних творів для дітей
- класифікацію елементарних дитячих музичних інструментів.

вміти:

- виконувати музичні твори, передбачені програмою «Музичне мистецтво» для учнів 1 – 4 класів;
- розкривати художній об'єкт музичного твору на основі точного прочитання нотного тексту та власного виконавського досвіду;

- самостійно працювати над музичним твором;
- виконувати фрагменти, епізоди творів, виділяти основні музичні інтонації;
- працювати над акомпанементом до вокального, хорового та інструментального виконання;
- добирати на слух знайомі мелодії;
- проводити слухання музики на уроці і в позакласній музично-виховній роботі;
- розповідати про творчість композиторів;
- виконувати музичний матеріал до музично-ритмічних рухів;
- самостійно аналізувати твори зі шкільної програми «Музичне мистецтво»;
- складати анотації до музичних творів зі шкільного репертуару.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи музично-інструментальної підготовки вчителя музичного мистецтва у початковій школі

Тема 1. Гра на музичному інструменті як вид виконавської діяльності вчителя музичного мистецтва

Специфіка музично-інструментальної виконавської діяльності вчителя музичного мистецтва у початковій школі. Вимоги до музично-інструментальної підготовки вчителя. Професійні виконавські якості музиканта-педагога. Виконавська культура вчителя музичного мистецтва у початковій школі. Розвиток техніки гри на музичному інструменті (фортепіано). Постава за інструментом. Основні апікатурні принципи виконання гам, арпеджіо, акордів. Основні вимоги до правильного виконання штрихів. Читання нот з аркуша.

Змістовий модуль 2. Методична підготовка вчителя музичного мистецтва до виконавської музично-інструментальної практики у початковій школі

Тема 2. Гра на елементарних дитячих музичних інструментах

Гра на елементарних музичних інструментах як вид виконавської діяльності учнів початкової школи. Класифікація дитячих музичних інструментів, їх характеристика. Ознайомлення дітей з прийомами гри на елементарних музичних інструментах. Оркестровий супровід. Гра за партитурою. Значення гри на елементарних дитячих інструментах для музичного розвитку учнів початкової школи.

Тема 3. Робота над творами зі слухання музики

Слухання музики як вид музичної діяльності на уроці музичного мистецтва. Підготовка вчителя до проведення слухання музики. Основні етапи ознайомлення учнів з музичним твором для слухання. Методика проведення вступної бесіди. Прийоми організації слухання музики на уроці. Вимоги до виконання твору для слухання музики. Робота над музично-ілюстративним матеріалом для слухання. Підготовка вчителя до використання методів активізації сприймання музики в процесі слухання.

Тема 4. Концертмейстерська діяльність вчителя музичного мистецтва у початковій школі

Значення концертмейстерської роботи для професійного становлення вчителя музичного мистецтва. Шляхи формування навичок концертмейстерської роботи. Використання гри на музичному інструменті під час розучування пісні. Розвиток музично-слухових уявлень у процесі підбору мелодії на слух, читання з аркуша, транспонування.

Тема 5. Робота над музичним матеріалом для музично-ритмічних рухів

Музично-ритмічні рухи як вид виконавської музичної діяльності на уроці. Характеристика музичного матеріалу для пластичного вираження загальних особливостей музики. Характеристика музичного матеріалу для пластичного відтворення специфічних особливостей музики. Вплив музичного матеріалу на музично-ритмічний розвиток учнів початкової школи.

Тема 6. Художньо-педагогічні критерії добору й оцінки музичних творів для дітей

Добір музичного матеріалу для уроку і позакласних занять як творчість вчителя. Дидактичні й виховні можливості музичних творів. Характеристика художньо-педагогічних критеріїв добору й оцінки музичних творів для учнів початкової школи. Аналіз творів зі шкільного музичного репертуару.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
Л		п	лаб	Ін д	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи музично-інструментальної підготовки вчителя музичного мистецтва у початковій школі						
Тема 1. Гра на музичному інструменті як вид виконавської діяльності вчителя музичного мистецтва		2	2			12
Разом за змістовим модулем 1	16	2	2			12
Змістовий модуль 2. Методична підготовка вчителя музичного мистецтва до виконавської музично-інструментальної практики у початковій школі						
Тема 2. Гра на елементарних дитячих музичних інструментах	12	2	2			8
Тема 3. Робота над творами зі слухання музики	22	2	6			14
Тема 4. Концертмейстерська діяльність вчителя музичного мистецтва у початковій школі	16	2	4			10
Тема 5. Робота над музичним матеріалом для музично-ритмічних рухів	12	2	2			8
Тема 6. Художньо-педагогічні критерії добору й оцінки музичних творів для дітей	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 2	74	10	16			48
Усього годин	90	12	18			60

5. Теми семінарських занять

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи музично-інструментальної підготовки вчителя музичного мистецтва у початковій школі		
1	Завдання виконавської діяльності вчителя музичного мистецтва у початковій школі	2
Змістовий модуль 2. Методична підготовка вчителя музичного мистецтва до виконавської музично-інструментальної практики у початковій школі		
2	Музикування на дитячих музичних інструментах	2
3	Методика поетапного розучування творів для слухання музики	2
4	Підготовка вчителя до проведення слухання музики на уроці	2
5	Аналіз музичного матеріалу (музичних творів) для слухання на уроці музичного мистецтва у початковій школі	2

6	Робота над акомпанементом до дитячого вокального, хорового та інструментального виконання	2
7	Аналіз музичного супроводу до пісень шкільного репертуару	2
8	Виконання музичного матеріалу для музично-ритмічних рухів на уроці музичного мистецтва	2
9	Робота над анотаціями до творів зі шкільного музичного репертуару	2

7. Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Аналіз актуальних проблем музично-інструментальної виконавської підготовки вчителя музичного мистецтва у початковій школі на основі вивчення сучасних наукових і навчально-методичних матеріалів	2
2	Розвиток фортепіанної техніки. Оволодіння технічними вміннями та навичками гри на музичному інструменті	6
3	Виконання інструктивно-технічних завдань	4
4	Оволодіння технічними вміннями та навичками гри на елементарних дитячих інструментах	8
5	Порівняльна характеристика існуючих в Україні програм з музичного мистецтва для учнів I-IV класів. Зміст вступних бесід до тем, що вивчаються на уроках музичного мистецтва у першому, другому, третьому, четвертому класах	1
6	Особливості сприймання музики дітьми різних вікових груп	1
7	Аналіз музичних творів зі слухання музики для учнів 1 класу	1
8	Аналіз музичних творів зі слухання музики для учнів 2 класу	1
9	Аналіз музичних творів зі слухання музики для учнів 3 класу	1
10	Аналіз музичних творів зі слухання музики для учнів 4 класу	1
11	Вивчення творів зі слухання музики і робота над виразністю їх виконання на музичному інструменті	6
12	Методи розвитку музичного сприймання у процесі слухання й аналізу музики	1

13	Використання різних видів мистецтв під час ознайомлення учнів з музичним твором	1
14	Аналіз пісенного матеріалу для учнів 1 класу	1
15	Аналіз пісенного матеріалу для учнів 2 класу	1
16	Аналіз пісенного матеріалу для учнів 3 класу	1
17	Аналіз пісенного матеріалу для учнів 4 класу	1
18	Вивчення пісенного матеріалу програми «Музичне мистецтво». Робота над акомпанементом до пісень	6
19	Вивчення музичного матеріалу до музично-ритмічних рухів	6
20	Шляхи поєднання музично-ритмічних рухів з іншими видами музичної діяльності на уроці	2
21	Добір матеріалу до анотацій	2
22	Написання анотацій до творів зі слухання музики, пісень зі шкільного репертуару	4
15.	Музично-інструментальна підготовка вчителя до уроку музичного мистецтва	2
	Разом	60

9. Індивідуальні завдання

1. Підготувати доповідь на тему «Музична культура особистості як складова частина її загальної духовної культури».
2. Проаналізувати систему використання народної музики на уроках музичного мистецтва у першому, другому, третьому, четвертому класах загальноосвітньої школи.
3. Підготувати реферат на тему «Психологічні особливості музичного сприймання».
4. Проаналізувати сучасні підходи до організації слухання-сприймання музики на уроці.
5. Проаналізувати навчальний матеріал для сприймання на уроках музичного мистецтва у першому, другому, третьому, четвертому класах загальноосвітньої школи. Написати анотацію до чотирьох музичних творів (на вибір).
6. Підготувати доповідь на тему «Виховний потенціал українського дитячого музичного фольклору».
7. Дібрати зразки пісенного матеріалу етнічних груп Прикарпаття і обґрунтувати можливості їх використання на уроках музичного мистецтва у початкових класах.
8. Скласти поради (рекомендації) для вчителя початкових класів щодо проведення ним слухання-сприймання музичного твору на уроці музичного мистецтва.
9. Скласти поради (рекомендації) для вчителя початкових класів щодо здійснення ним вокально-хорової роботи на уроці музичного мистецтва.

- 10.Скласти поради (рекомендації) для вчителя початкових класів щодо музично-ритмічного розвитку дітей молодшого шкільного віку.
- 11.Скласти поради (рекомендації) для вчителя початкових класів щодо активізації творчих проявів учнів на уроці музичного мистецтва.
- 12.Написати конспект проведення уроку музичного мистецтва у першому класі загальноосвітньої школи.
- 13.Написати конспект проведення уроку музичного мистецтва у другому класі загальноосвітньої школи.
- 14.Написати конспект проведення уроку музичного мистецтва у третьому класі загальноосвітньої школи.
- 15.Написати конспект проведення уроку музичного мистецтва у четвертому класі загальноосвітньої школи.
- 16.Грати вправи на розвиток інструментальної виконавської техніки.
- 17.Вивчити інструментальні та пісенні твори шкільного репертуару.

10. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (словесні, наочні, практичні).
2. Самостійна робота з книгою, з музичним матеріалом.
3. Ділові ігри.
4. Навчальні диспути.
5. Методи контролю.

11. Методи контролю

Дисципліна має два змістових модулі, які охоплюють матеріал усіх тем.

Рівень знань студентів оцінюють за 100-бальною шкалою, яка відображає якість виконання:

- контрольного опитування;
- індивідуальних завдань на практичних заняттях;
- самостійної роботи.

Підсумковий контроль – екзамен, який оформляють за результатами поточного контролю упродовж семестру і виконання на академічному концерті творів зі шкільної програми.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота									екза мен	Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2						сума	
T1	Су ма	T2	T3	T4	T5	T6	Су ма	Су ма		
10	10	10	10	10	5	5	40	50	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка	Характеристика критеріїв оцінювання
<p style="text-align: center;">«A» «зараховано» 90-100 балів</p>	<p>Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю, без прогалин (студент проявив всебічні, систематизовані, глибоку знання програмного матеріалу, а також основної і додаткової літератури з дисципліни; володіння засадничими музично-педагогічними поняттями, уміння розкривати їх зміст і встановлювати логіку взаємозв'язків між ними у понятійній системі; розуміння проблем музичного виховання та шляхів їх розв'язання), необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані (студент показав: уміння моделювати алгоритм здійснення усіх видів музичної діяльності на уроці і практично його реалізувати, володіння самоаналізом результатів виконання цих музично-педагогічних дій та їх відповідність меті), усі передбачені навчальною програмою завдання виконано із застосуванням творчого підходу, якість їх виконання оцінена кількістю балів, близькою до максимальної.</p>
<p style="text-align: center;">«B» «зараховано» 80-89</p>	<p>Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю (студент проявив: повне знання програмного матеріалу та основної літератури з дисципліни; володіння засадничими музично-педагогічними поняттями, уміння розкривати їх зміст і встановлювати логіку взаємозв'язків між ними у понятійній системі; розуміння проблем музичного виховання та шляхів їх розв'язання), необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані (студент показав уміння моделювати алгоритм</p>

	здійснення усіх видів музичної діяльності на уроці і практично його реалізувати), усі передбачені навчальною програмою завдання виконано, якість виконання більшості з них оцінена кількістю балів, близькою до максимальної.
«С» «зараховано» 70-79	Теоретичний зміст курсу засвоєний повністю (студент проявив: повне знання програмного матеріалу та основної літератури з дисципліни; володіння засадничими музично-педагогічними поняттями, уміння розкривати їх зміст і встановлювати логіку взаємозв'язків між ними у понятійній системі; розуміння проблем музичного виховання та шляхів їх розв'язання), деякі практичні навички роботи із засвоєним матеріалом сформовані недостатньо (студент показав уміння моделювати алгоритм здійснення музичної діяльності на уроці і практично його реалізувати, однак не в повній мірі), усі передбачені навчальною програмою завдання виконано, якість виконання жодного з них не оцінена максимальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
«Д» «зараховано» 60-69	Теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не мають суттєвого характеру (студент проявив: знання основного програмного матеріалу в об'ємі, що необхідний для подальшого навчання і роботи; часткове володіння засадничими музично-педагогічними поняттями, недостатнє уміння розкривати їх зміст і встановлювати логіку взаємозв'язків між ними у понятійній системі; неповне розуміння проблем музичного виховання та шляхів їх розв'язання), необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом в основному сформовані (студент показав уміння моделювати алгоритм здійснення музичної діяльності на уроці, що відповідно відбилося на його практичній реалізації), більшість передбачених навчальною програмою завдань виконано, деякі з них, можливо, містять помилки.
«Е» «зараховано» 50-59	Теоретичний зміст курсу засвоєний частково (у студента виявлено: прогалини у знаннях основного програмного матеріалу; неповне володіння засадничими музично-педагогічними поняттями, недостатнє уміння розкривати їх зміст і встановлювати логіку взаємозв'язків між ними у понятійній системі; поверхневе розуміння проблем музичного виховання та шляхів їх розв'язання), деякі практичні навички роботи не сформовані (студент показав уміння частково моделювати алгоритм здійснення лише деяких видів музичної діяльності на уроці, однак його практична реалізація викликає труднощі), більшість з передбачених навчальною програмою завдань не виконано

	або якість виконання деяких з них оцінена кількістю балів, близькою до мінімальної.
«FX» «незараховано» 26-49	Теоретичний зміст курсу засвоєний частково (у студента виявлено: суттєві прогалини у знаннях основного програмного матеріалу; недостатнє володіння засадничими музично-педагогічними поняттями, невміння розкривати їх зміст і встановлювати логіку взаємозв'язків між ними у понятійній системі; нерозуміння проблем музичного виховання та шляхів їх розв'язання), необхідні практичні навички роботи не сформовані (студент не проявив уміння моделювати алгоритм здійснення музичної діяльності на уроці, і практично його реалізувати), більшість з передбачених навчальною програмою завдань не виконано або якість їх виконання оцінена кількістю балів, близькою до мінімальної. При додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань.
«F» «незараховано» 1-25	Теоретичний зміст курсу незасвоєний (студент не проявив: знання програмного матеріалу; не оволодів засадничими музично-педагогічними поняттями, не вміє розкривати їх зміст і встановлювати логіку взаємозв'язків між ними у понятійній системі; не розуміє проблем музичного виховання та шляхів їх розв'язання), необхідні практичні навички роботи не сформовані (студент не вміє моделювати алгоритм здійснення музичної діяльності на уроці, і практично його реалізувати), усі виконані завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не підвищить якість виконання навчальних завдань.

«Зараховано» – студент добре знає програмний матеріал, не допускає суттєвих неточностей, правильно застосовує теоретичні знання під час розв'язання практичних завдань. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав не менше 51 %.

«Не зараховано» – студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає багато суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичні завдання. Із загального обсягу контрольних завдань студент правильно виконав менше, ніж 51 %.

13.Методичне забезпечення

1. Накази, листи Міністерства освіти і науки України щодо покращення якості підготовки майбутніх учителів.
2. Нормативні документи.
3. Підручники та посібники, зазначені у списку літератури.
4. Музично-ілюстративний матеріал.

5. Опорні конспекти лекцій.
6. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять.
7. Методичні матеріали з питань виконання ІНДЗ.
8. Музичний інструмент, комплект дитячих музичних інструментів.
9. Демонстраційний навчально-методичний матеріал (портрети композиторів, таблиці зі схемами диригування тощо).
10. Інтернет-ресурси.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексеев А.Д. Из истории фортепианной педагогики. - К.: Муз. Україна, 1974.
2. Артоболевская А.М. Первая встреча с музыкой. – М.: Сов. Композитор, 1975.
3. Амлінська Р. Музичні інструменти-іграшки / Р. Амлінська. – К.: Музична Україна, 1986.
4. Бирмак А.В. О художественной технике пианиста: опыт психофизиологического анализа и методы работы. – М.: Музыка, 1993.
5. Брагина О.Д. О работе над музыкальным произведением: сб статей / Вопросы фортепианной педагогики. Вып №. М. Музыка, 1991. – С.77-91.
6. Верховинець В. Весняночка / В.Верховинець. – К.: Муз. Україна, 1989.
7. Ветлугіна Н.О. Музичний розвиток дитини / Н.О. Ветлугіна. – К.: Муз. Україна, 1978.
8. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте: психологический очерк / Л.С. Выготский. – М.: Просвещение, 1991.
9. Ганон Ш. Піаніст-віртуоз: зб. Вправ. К.: Муз. Україна, 1990.
10. Гат Й. Техника фортепианной игры. Будапешт: Атензум, 1988.
11. Грицюк Н. Слухання музики в 1-3 класах: метод. посіб. / Н. Грицюк, О. Зінкевич, К. Майбурова, Н. Щуропа. – К.: Муз. Україна, 1980.
12. Гумінська О.О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. / О.О. Гумінська. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
13. Дух В.П. Музыка в 1 класі: посіб. для вчителів початкових класів / В.П. Дух. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2003.
14. Золотарьова О.І. Музичне мистецтво. 1-8 класи [текст]: метод.-посіб. / О.І.Золотарьова. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 55, [1] с.: табл.– (серія «Календарне планування»).
15. Игумнов К.Н. Мои исполнительские и педагогические принципы: сб. ст. / Выдающиеся пианисты-педагоги о фортепианном искусстве. М.-Л.: Музыка, 1988.
16. Кабалевский Д.Б. Воспитание ума и сердца: кн. для учителя / Д.Б. Кабалевский. – М.: Просвещение, 1984.
17. Кабалевский Д.Б. Про трьох китів та про інші цікаві речі / Д.Б.Кабалевский. – К.: Муз. Україна, 1973.
18. Кабалевский Д.Б. Как рассказывать детям о музыке? / Д.Б.Кабалевский. – М.: Просвещение, 1989.

19. Кабалевский Д.Б. Музыка и музыкальное воспитание / Д.Б.Кабалевский. – М.: Знание, 1984.
20. Кадцын Л.М. Музыкальное искусство и творчество слушателя: учеб. пособие для вузов / Л.М. Кадцын. – М.: Высш. шк., 1990.
21. Ковалів В. Методика музичного виховання на релятивній основі / В. Ковалів. – К.: Муз. Україна, 1973.
22. Леонтович М.Д. Практичний курс навчання співу у середніх школах України / М.Д. Леонтович. – К.: Муз. Україна, 1989.
23. Липа І. Методичні рекомендації до проведення уроків музики // Педагогічна практика в початковій школі: навч. метод. посіб. / І.Липа. – Івано-Франківськ: Гостинець, 2006.
24. Лобова О. Програма для середньої загальноосвітньої школи. Музыка: 1-4 класи / О.Лобова. – К.: Початкова школа, 2007.
25. Любомудрова Н.В. Начальное обучение игре на фортепиано: Сб. ст. / Очерки по методике обучения игре на фортепиано. М.: Музыка, 1985.
26. Масол Л.М. Вивчення музики в 1-4 класах: навч.-метод. посіб. для вчителів / Л.М. Масол, Ю.О. Очаковська, Л.В. Беземчук, Т.О. Наземнова. – Х.: Скорпіон, 2003.
27. Масол Л.М. Мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи / Л.М.Масол // Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчання українською мовою 1-4 класи. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012.
28. Милич Б.Е. Воспитание ученика-пианиста в 1-2 классах ДМШ. К.: Муз. Україна, 1977.
29. Милич Б.Е. Воспитание ученика-пианиста в 3-4 классах ДМШ. К.: Муз. Україна, 1979.
30. Милич Б.Е. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. К.: Муз. Україна, 1982.
31. Мильштейн Я.И. Советы Шопена пианистам. – М.: Музыка, 1997.
32. Музичне мистецтво. Нотна хрестоматія. 1 клас / уклад. О.І.Золотарьова, З.П.Ткемаладзе. – Х.: Вид. група «Основа», 2012. – 128 с.
33. Музичне мистецтво. Хрестоматія. Семестр I / упор. Л.О.Хлебникова, Л.О.Дорогань, Н.І.Міщенко, Т.О.Наземнова. – Харків. : Вид-во «Ранок», 2012.
34. Музичне мистецтво. Хрестоматія. Семестр II / упор. Л.О.Хлебникова, Л.О.Дорогань, Н.І.Міщенко, Т.О.Наземнова. – Харків. : Вид-во «Ранок», 2012.
35. Назайкинский Е.О. О психологии музыкального восприятия / Е.О. Назайкинский. – М.: Музыка, 1972.
36. Нейгауз Г.Г. Об искусстве фортепианной игры: записки педагога. М.:Музыка, 1967.
37. Николаев Л.В. Из бесед с учениками: сб. ст. / Выдающиеся пианисты-педагоги о фортепианном искусстве. – М.-Л.: Музыка, 1988.
38. Николаев А.Л. Работа над этюдами и упражнениями: сб. ст. / Очерки по методике обучения игре на фортепиано. – М.: Музыка, 1995.

39. Огороднов Д. Музыкально-певческое воспитание детей в общеобразовательной школе: метод. пособие. / Д. Огороднов. – К.: Муз. Україна, 1981.
40. Островський В.М. Уроки музики: 1-4 класи: посіб. для вчителя / В.М. Островський, М.В. Сидір. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007.
41. Падалка Г. Учитель, музика, діти / Г. Падалка. – К.: Муз. Україна, 1982.
42. Петрушин В.И. Музыкальная психология: учеб. пособие для студентов и преподавателей / В.И. Петрушин. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1997.
43. Печерська Е.П. Уроки музики в початкових класах: навч. посіб. / Е.П. Печерська. – К.: Либідь, 2001.
44. Побережна Г.І. Загальна теорія музики: підручник / Г.І. Побережна, Т.В. Щериця. – К.: Вища школа, 2004.
45. Програма «Музичне мистецтво» для загальноосвітніх навчальних закладів. I-IV класи / Л.О.Хлебникова і творча група. – 2011.
46. Раввінов О. Методика хорового співу в школі / О. Раввінов. – К.: Муз. Україна, 1971.
47. Ростовський О.Я. Взаємозв'язок різних видів мистецтва на уроках музики: метод. рек. / О.Я. Ростовський. – К.: Освіта, 1991.
48. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі: навч.-метод. посіб. / О.Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000.
49. Ростовський О.Я. Педагогіка музичного сприймання / О.Я. Ростовський. – К.: ІЗМН, 1997.
50. Ростовський О.Я. Теорія і методика музичної освіти: метод. посібник / О.Я.Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011.
51. Ростовський О.Я. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів у школі: метод. рек. / О.Я. Ростовський. – К.: Рад. школа, 1989.
52. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна і мистецька / О.П. Рудницька. – К.: ІЗМН, 2002.
53. Сидір М.В. Фонохрестоматія. Музичне мистецтво.1 клас. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2012.
54. Співають діти: репертуар для молодшого та середнього шкільного віку / І.О.Зеленецька. – Кам'янець-Подільський: Абетка, 2008.
55. Фейнберг С.Е. Пианизм как искусство. М. : Музыка, 1997.
56. Фортепіано: учбовий репертуар ДМШ. -1 клас. – вид. 9. К.: Муз. Україна, 1979.
57. Фортепіано: учбовий репертуар ДМШ. -2 клас. – вид. 9. К.: Муз. Україна, 1980.
58. Фортепіано: учбовий репертуар ДМШ. -3 клас. – вид. 10. К.: Муз. Україна, 1982..
59. Фортепіано: учбовий репертуар ДМШ. -4 клас. – вид. 12. К.: Муз. Україна, 1984.
60. Фортепіано: учбовий репертуар ДМШ. -5 клас. – вид. 9. К.: Муз. Україна, 1983.

61. Фортепіано: учбовий репертуар ДМШ. -6 клас. – вид. 3. К.: Муз. Україна, 1984.
62. Фортепіано: учбовий репертуар ДМШ. -7 клас. – вид. 8. К.: Муз. Україна, 1989.
63. Фонохрестоматія. Вчимося музики: пісенний репертуар. Музика. 1 клас. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2012.
64. Фонохрестоматія. Вчимося музики: пісенний репертуар. Музика. 2 клас. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2012.
65. Фонохрестоматія. Вчимося музики: пісенний репертуар. Музика. 3 клас. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2012.
66. Фонохрестоматія. Вчимося музики: пісенний репертуар. Музика. 4 клас. – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2012.
67. Хлебникова Л.О. Методика хорового співу у початковій школі: метод. посіб / Л.О. Хлебникова. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006.
68. Хлебникова Л.О. Музичне мистецтво. 1 клас. Плани-конспекти уроків на друкованій основі / Л.О.Хлебникова, Т.О.Наземнова, Л.О.Дорогань, Н.І.Міщенко. – Х.: Вид-во «Ранок», 2012. – 72 с. (Серія «Конструктор уроку»). – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).
69. Хлебникова Л.О. Музичне мистецтво. 1 клас. Конспекти уроків / Л.О.Хлебникова, Т.О.Наземнова, Л.О.Дорогань, Н.І.Міщенко. – Х.: Вид-во «Ранок», 2012. – 72 с. (Серія «Інтерактивний урок»). – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM).
70. Хлебникова Л.О. Музичне мистецтво. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 1-4 класи / Л.О.Хлебникова, Л.О.Дорогань, І.М.Івахно, Л.Г.Кондратова, О.В.Корнілова, О.В.Лобова, Н.І.Міщенко // Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів із навчання українською мовою 1-4 класи. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012.
71. Чуриліна Л.М. Методика самостійної роботи студентів над фортепіанними творами: самовчитель гри на фортепіано. – Івано-Франківськ: Місто НВ. – 2004.
72. Чарівна сопілочка: навч. метод. посібник / І.О.Зеленецька. – Кам'янець-Подільський: ФОП Сисин О.В., 2009.
73. Школа игры на фортепиано. М.: Музыка, 1975.
74. Юцевич Ю.Є. Музика. Словник-довідник / Ю.Є.Юцевич. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003.
75. Юцевич Ю.Є. Теорія і методика формування та розвитку співацького голосу / Ю.Є. Юцевич. – К.: ІЗМН, 1998.
76. Яскулко М.К. Музика. 1 клас. Тематичне планування та розробка уроків / М.К. Яскулко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2009. – 144 с. (Майстер клас)
77. Яскулко М.К. Музика. 2 клас. Тематичне планування та розробка уроків / М.К. Яскулко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2009. – 144 с. (Майстер клас)
78. Яскулко М.К. Музика. 3 клас. Тематичне планування та розробка уроків / М.К. Яскулко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2009. – 144 с. (Майстер клас)
79. Яскулко М.К. Музика. 4 клас. Тематичне планування та розробка уроків / М.К. Яскулко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2009. – 144 с. (Майстер клас)

Допоміжна

1. Абдуллин Э.Б. Теория и практика музыкального обучения в общеобразовательной школе: пособие для учителя / Э.Б. Абдуллин. – М.: Просвещение, 1983.
2. Асафьев Б.В. Избранные статьи о музыкальном просвещении / Б.В. Асафьев. – Л.: Музыка, 1973.
3. Бех І.Д. Особистісно зорієнтоване виховання: наук.-метод. посіб. / І.Д. Бех. – К., 1998.
4. Дмитриева Л.Г. Методика музыкального воспитания в школе: учеб. пособие / Л.Г. Дмитриева, Н.М. Черноиваненко. – М.: Просвещение, 1989.
5. Закувала зозуленька. Антологія української народної творчості: Пісні, прислів'я, загадки, скоромовки / Упор. Шумада Н.С. – К.: Веселка, 1989.
6. Єлагіна Л.М. Музыка. Програма і методичні розробки уроків у 1-4 класах: посіб. для вчителя / Л.М. Єлагіна, О.М. Лук'янченко. – Харків: Веста: Вид-во «Ранок», 2002.
7. Кабалевський Д.Б. Ещё о педагогических оценках на уроках музыки // Музыка в школе / Д.Б. Кабалевський. – 1986.
8. Леонтьева О. Карл Орф / О. Леонтьева. – М.: Музыка, 1984.
9. Липа І., Вовк М. Добір музичного матеріалу до уроку як творчість учителя // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка / І.Липа, М.Вовк. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2007.
10. Липа І., Вовк М. Художньо-педагогічні критерії добору й оцінки музичних творів для школярів // Обрії / І.Липа, М.Вовк. – 2007.
11. Липа І., Таранюк В. Сольфеджіо: посібник / І.Липа, В.Таранюк. – К.: КПКПУ, 2003.
12. Лужний В.М. Методика викладання музики в 1 класі / В.М. Лужний. – К.: Муз. Україна, 1983.
13. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів педагогічних факультетів / О.Я. Савченко. – К.: Абрис, 1997.
14. Струве Г. Школьный хор: кн. для учителя / Г. Струве. – М.: Просвещение, 1981.
15. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю / В.О. Сухомлинський. – К.: Рад. школа, 1984.
16. Халабузарь П. Методика музыкального воспитания: учеб. пособ. / П. Халабузарь, В. Попов, Н.Добровольская. – М.: Музыка, 1989.
17. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа / под. ред. Л. Баренбойма. – М.: Сов. композитор, 1978.

15. Інформаційні ресурси

1. http://www.is.svitonline.com/luchano2/portfolio.files/Kushka_Tatobook.pdf
2. <http://novaknyha.com.ua/downloads/pdf/180.pdf>
3. http://fmho.mdpu.org.ua/index.php?option=com_mtree&task=viewlink&link_id=878&Itemid=0

4. www.mon.gov.ua – веб-сторінка Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України
5. www.nbu.gov.ua. – веб-сторінка бібліотеки ім. Вернадського
6. www.tnpu.edu.ua – веб-сторінка Тернопільського Національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
7. <http://bestlessons.at.ua/> – веб-сторінка Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів
8. <http://dytyna.info/> – сайт про виховання та розвиток дітей
9. <http://bibliofond.ru/> – сайт бібліотеки наукової та студентської інформації
10. <http://teacher.at.ua/> – сайт «Вчитель вчителю, учням та батькам»
11. www.E-RANOK.com.ua
12. <http://book.osnova.com.ua>
13. www.bohdan-books.com
14. www.shkolyar.com.ua